

Soruların Cevapları

Soru 1: 20.10.2005 tarihinde, beş ay içerisinde ikinci kez Bush'u ziyâret eden Mahmud 'Abbâs ile birlikte Washington'da düzenlediği basın toplantısı sırasında Bush, kendi dönemi boyunca Ortadoğu'daki Barış Süreci'nin sonuçlanacağını sanmadığını söyledi. Oysa daha önce -04.12.2004'te yaptığı açıklamada belirttiği gibi- bunun ikinci iktidar döneminde sonuçlanacağını tekrarlayıp duruyordu. Peki bu, Amerikan Yönetimi'nin artık "Ortadoğu Krizi"ni umursamayıp yalnızca içerisine düştüğü Irak bataklığını tek dert edindiği anlamına mı gelmektedir? Yine Bush'un, Yahudi yerleşimlerinin dondurulması, Filistin Otoritesi tarafından silahlı grupların dağıtılması, duvar ve mülteciler ve sâire hakkındaki açıklamaları geçerliliğini yitirmiş midir?

Cevap: Irak'a yönelik vahşi düşmanlığı ve oradaki cürümlerinin fecileşmesi üzerine Bush, bölgede şiddetli bir öfkenin odağı haline geldi, Amerika'nın uşakları olarak tanınan yöneticiler de sıkıntıya düştüler. Böylece Amerika, Müslümanları katletmede çok ileri gitti, bu yöneticiler de Amerika'ya bağıllıkta ısrardan ellerini çekemediler. Bunun için Bush, Filistin meselesine verdiği önemi ve 04.12.2004'te yaptığı açıklamada geçtiği gibi "İsrail'in yanında kurulacak şekilde Filistinliler için bir devlet istediğini dışa vuran açıklamalar yapmaya başladı. Fakat bu devletin, diğer devletlerin sıfatlarına sahip, kendi başına tam bir egemenliği bulunacağını söylemedi. Ancak Otorite bundan çok memnun oldu ve bu, bölgedeki yöneticiler, özellikle Mısır yöneticisi nezdinde Otorite'nin konuşmasının özü haline geldi. Ancak Bush ile yönetim erkânının açıklamaları, bölgede Amerika'ya duyulan nefreti hafifletmek maksadıyla genel ilişkileri çiğneyen bir şekilde değildi. Nitekim Bush'un Otorite için -nasıl bir devlet olursa olsun- bir devlet kurmak üzere Yahudilere baskı yapmak istediğine itibar ediliyordu.

Başından beri, Amerika'nın bölgede ciddi anlamda önem verdiği hususun, askerlerinin artan bir şekilde ölümüne yol açan Irak'taki askeri operasyon problemi olduğu belliydi. İşlerden biri bu idi. Diğeri ise Yahudiler lehine Filistin'de koşulların iyileştirilmesi idi. Öyle ki devletleri güçlü ve güven içinde olsun. Bu ise Yeni-Muhâfazakârların Yahudi varlığına bakışlarına uygun bir yaklaşım idi. İşte bundan dolayı Amerikan Yönetimi'nin açıklamaları, Irak'taki kendi cürümlerini ve Yahudilerin Filistin'deki cürümlerini temize çıkarmak için tekrar edip duruyor, bu cürümlerin de nefs-i müdâfaa ve "Terör"e karşı savaş olduğunu savunuyordu! Bush Yönetimi'nin [Yeni-Muhâfazakârların] Filistin'e ilişkin olarak sarf ettiği ve sarf etmekte olduğu tüm bu çabalar, bu çerçevenin dışına çıkmamıştır. İster Şarm-uş Şeyh anlayışları, ister çekilme dedikleri şey, ister duvara ilişkin açıklamaları, isterse yerleşimler hakkında olsun, böyledir... Dolayısıyla tüm bunlar, bölge halkı açısından genel ilişkiler olduğu kadar Yahudi varlığının güvenliği açısından da ciddi çabalaradır.

Benzer şekilde Bush'un kendi dönemi boyunca "Barış Süreci"nin sonuçlanmasının umulmadığına dair açıklamaları -ister dışa vursun isterse saklı tutsun- beklenmekteydi. Filistin'de meydana gelenler zaten buna işâret etmekteydi. Nitekim Yahudi varlığı; ne "Çekilme bölgesi" ve "Yayılma bölgesi" dedikleri yerler arasında ne de güya "geri çekildikleri" halde sonradan zaman zaman saldırmaya döndükleri Çazze ile Filistin Otoritesi'ne "teslim ettikleri" halde sürekli saldırdıkları Cenîn ve Tulkarim arasında hiçbir fark gözetmeksizin karadan, havadan ve denizden saldırılar düzenliyor, Çazze'de ve Batı Şeria'da insanların peşine düşüp suikastler düzenliyordu. Muhakkak ki Yahudiler alçaltmada çok ileri gittiler. O kadar ki Otorite bile verdiği tâvizlerden kat be kat daha aşağılandı. Nitekim dün, Filistin Otoritesi Başbakanı Ahmed Kuray, 23.10.2005 günü Ramallah yakınındaki bir kontrol noktasında Yahudilerin kendisini 45 dakika beklettiklerinden yakınuyordu. Çünkü onlar Otorite'den emekleyerek değil, sürünerek kendilerine gelmesini istemektedirler!

Sonra Çazze üzerindeki pençeyi gevşettiler. Hatta Mısır'a tek çıkışı olan "Rafah Geçiş Noktası"nı bile kapatıp yeniden açılması için giriş-çıkış yapanların fotoğraflarını çekerek doğrudan "İsrail'e" gönderecek üçüncü bir gücün [Avrupa'nın] infaz yetkileriyle birlikte oraya yerleşmesini şart koştular ki yalnızca Yahudi dosyalarında kayıtlı bölge halkının geçişine izin verilebilsin, diğerleri ise -ticârî mallar da dâhil- Yahudiler ile Mısır arasındaki "Karim Şalom" üzerinden geçebilsin. Bunun haricinde Filistin'in etrafındaki, -hatta Körfez'in dışında ve Körfez'e uzak olanlar da dâhil olmak üzere- Arapların ajan yöneticilerine diktada bulunmalarını sağlayan başka nice rezil ve zelil şartlar...

Tüm bunlar şahid olunan ve hissedilen vakıalardır. Yani akıl sahipleri Yahudi varlığının Otorite'ye hiçbir şey vermediğini ve vermeyeceğini bilmektedirler. İster onlarla müzâkerelere koşsunlar, isterse onlara yalvarsınlar! Hele söz konusu olan tam egemenlik iken!

Bush'un açıklamalarının Otorite ve Arap yöneticiler üzerindeki yansımalarına gelince; onlar hemen bunu uygulamaya başlarlar veya uygulama arayışlarına girerler. Bush onlardan, Yahudilerin güvenliğine dönük tüm zararları engellemek üzere Filistin'de "terör"e karşı mücâdele etmelerini istese, bu yöneticiler ile Otorite'nin Gazze'de, Batı Şeria'da, Mısır'da ve Ürdün'de... tekrar tekrar toplandıklarını, plânlar hazırlayıp Yahudilerin güvenliğini korumalarını veya "Yatıştırma" dedikleri şeyi sağlamalarını mümkün kılan vesileleri araştırıyor olduklarını, fakat aynı anda Yahudilerin onların toplanmalarından rahatsız olduklarını ve diledikleri şekilde saldırılarını, suikastlerini ve cürümlerini sürdürdüklerini görürsünüz!

Bush'un açıklamalarının Yahudiler üzerindeki yansımalarına gelince; bu da şöyle olur: Yahudiler bilirler ki bu açıklamalar Otorite'ye yönelik genel ilişkilerdir. Dolayısıyla umursamazlar ve uygulamaya yanaşmazlar. Bunu, sadece Bush Yönetimi ile bir anlamaya varmaları halinde uygularlar ve Amerika'nın açıkladıklarını gerçek anlamda kastettiğinden emin oldukları şeylere bağlanırlar. Meselâ, 20.10.2005'te Mahmud 'Abbâs kendisini ziyâret ettiği sırada Washington'da düzenlediği basın toplantısında Bush şöyle diyordu: "İbrânî Devleti, yerleşim inşaatlarını durdurmalıdır." Hatta daha da öte giderek şöyle diyordu: "İbrânî Devleti, Barış Süreci'ni engelleyen ve Filistinlilerin acılarını artıran her işinden dolayı sorgulanacaktır." Yahudi varlığı bilmektedir ki bu açıklama, Otorite'yi alaya alan şekli bir açıklamadır, yoksa fiilî bir açıklama değildir. Dolayısıyla bunu dikkate almazlar.

Bush'un 14.04.2004'te medya karşısında Şaron ile birlikte yaptığı konuşmada söylediklerine gelince; orada şöyle diyordu: "Herhangi bir nihâî çözüm dâhilinde toprak üzerindeki yerleşimcilerin durumunu dikkate almak, Batı Şeria'daki [rastgele olmayan!] Yahudi yerleşim birimlerini korumak demektir." İşte bu, daha sonradan "Bush'un vaadi" olarak isimlendirilen açıklamadır. Bu, ciddi bir açıklama idi ve bunu dikkate almışlardır. Nitekim Bush Yönetimi'nin diğer yetkilileri tarafından yapılan açıklamalar da aynı anlamı taşıyordu. Meselâ, 25.05.2005'te Amerika'nın Telaviv'deki sefirinin, Batı Şeria'daki büyük yerleşim kitlelerinin ilhâk edilmesi hakkındaki Amerikan taahhüdünü ifade eden açıklaması gibi veya 01.04.2005'te Bush'un Dışişleri Bakanı Rice'ın, geçen yılki "Bush'un vaadi"ni vurgulayarak nihâî çözüm müzâkerelerinde Batı Şeria'da mevcut yerleşimlerin dikkate alınması gereğine işaret eden açıklaması gibi... Duvara gelince; Bush, siyâsî bir duvar değil de bir güvenlik duvarı (!) olduğunu iddia ettikleri duvar inşaatını sürdürmeleri için Yahudilere geniş bir zaman aralığı vermiştir.

Dolayısıyla Yahudiler, Bush'un açıklamasını fiilî olarak algılayıp uygulamak ile şekli olarak algılayıp uygulamamak arasını ayırmaktadırlar. Onlar hiçbir durumda Amerika'nın kendileri hakkında ciddi olduğu herhangi bir şeyi reddetmeye güç yetiremezler. Zîra onlar asla kendi başlarına ayakta kalamazlar. Tâ ki Allah'ın ipini koparmalarından beri insanların ipine tutunmadan duramazlar. Meselâ;

Amerika, Amerikan Yönetimi'nin onayı olmaksızın herhangi bir pazarlığa girişmemesi gerektiğini belirten Amerikan Yönetimi'nin şartlarını yerine getirmediği sürece "İsrail'i yeni Amerikan [F-35] uçakları projesine ortak olmaktan men etti. Bu minvâlde Amerikan baskısı, "İsrail'i Venezuela ile silah pazarlığını dondurmaya da mecbur etti. Çünkü bu pazarlık şartlara aykırıydı. Yine "İsrail", henüz 2000 yılında ileri düzeyde güncellenmiş Oax Radar Sistemleri ile donatılan uçakların pazarlığını iptal ettiği için Çin'e 350 milyon dolarlık tazminat ödemek zorunda kaldı. Çünkü Amerika bu pazarlığı reddetti. Yine İkinci Körfez Savaşı sırasında Amerika "İsrail'e Irak'ın füze atışlarına karşılık vermemesini emretmiş, dolayısıyla bu emre uymak zorunda kalmıştı. Amerika'nın Yahudilere yönelik her ciddi baskısı hakkında durum işte böyledir.

Muhakkak ki Filistin meselesi, ne Bush ne Bush'un yönetici uşakları ne Otorite ne de Yahudilerle müzâkerelere girişen herhangi bir diğer hâin tarafından çözülebilir! Filistin ancak ve sadece Muhlis bir devlet tarafından kurtarılabilir. O Devlet ki Ordusu, Allah yolunda ve Allah'tan başka hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaksızın savaşır, Filistin'i Çasıb Yahudi varlığından temizler ve Filistin'i, tüm Filistin'i Diyâr-ul İslâm'a geri döndürür. Muhakkak ki bu, kesinlikle gerçekleşecektir, Allah'ın izniyle...

Soru 2: Güvenlik Konseyi, Şam'ı hiçbir şart koşmaksızın Mehliş başkanlığındaki Devletlerarası Tahkîk Komitesi ile tam bir işbirliği yapmaya zorlayan 1636 sayılı kararı 31.10.2005 tarihinde, uygulanmayan kararlara cezâî yaptırımlar gerektiren 7. Fasil'a istinâden yayınladı. Hem Birleşik Devletler hem de Fransa bu kararın alınmasında

aktif rol oynadı. Suriye Devlet Başkanı ise bu kararı önceden sezmiş ve 29.10.2005'te haklarında Mehlis Komitesi'nin kuşkuları bulunan askerler ile birlikte sivillerin de soruşturma yetkisine sahip olduğu "Adlî Tahkîk Komitesi"ni oluşturmuştu ki bu komite, Devletlerarası Tahkîk Komitesi ile işbirliği yapsın.

Soru şudur: Devletlerarası Tahkîk Komitesi, Suriye'ye işâret etmiş ve Suriye'nin Adlî Tahkîk Komitesi'nden Devletlerarası Tahkîk Komitesi ile işbirliği yapmasını istemiştir. Peki bu, el-Harirî suikastinde Suriye Yönetimi'nin veya yetkililerinin parmağı olduğu anlamına gelir mi? Yine "Suriye'ye yönelik şiddetli tutumlarda birbirleriyle yarıştıkları halde bilhassa bu kararın ardında birlikte rol almalarından dolayı Amerika ile Fransa arasında bu konuda bir çatışma değil de bir muvâfakat vardır" dememiz mümkün değil midir?

Cevap: Aşağıdaki hususlar cevaba ışık tutmaktadır:

1. Amerika, hem Suriye'de hem de Lübnan'da dizginleri elinde tutuyordu ve hem Suriye sahnesinde hem de Lübnan sahnesinde, Doğu'dan veya Batı'dan herhangi bir oyuncu olmaksızın varlık gösteren tek oyuncuydu ve hiçbir ortağı da yoktu. Bu durum, özellikle et-Tâif Anlaşması'ndan el-Harirî suikastine kadar böyle sürdü. Bundan sonra Avrupa, - Fransa alenen ve İngiltere de perde arkasından- sahneye girdi. Yalnız kalmaya alışmış olan Amerika, -Lübnan ve Suriye'deki çoğu meselede- bir veya birden çok ortak kabul etmek zorunda kaldı. Hatta bazı meselelerde inisiyatif dizginleri kendi elinden diğerlerinin eline geçti. Dolayısıyla -gönülsüzce de olsa- 1559 sayılı kararda ve sonrasındaki hususlarda olduğu gibi ayak uydurmak zorunda kaldı.
  2. Hem Beşşâr el-Esed'in seçilmesinin hem de Emil Lehûd'un seçilip görev süresinin uzatılmasının ardında Amerika vardı. Beşşâr ve Lehûd, "Amerikan nefesi"nin gücüyle sürükleniyordu. Tâ ki el-Harirî suikastine kadar!.. Beşşâr ve Lehûd'un sarsıntıya uğramasından sonra Fransa ile İngiltere'nin adamları daha da güçlenip aktifleşirlerken aynı anda Amerika'nın adamları ızdırâba düştüler.
  3. Suriye Yönetimi'nin [yani Beşşâr'ın] suikastin ardında olması pek muhtemel değildir. Zira meydana gelenler yönetime vurulmuş bir darbedir. Velâkin Suriye'de birtakım güç odakları vardır ve bu güç odaklarından bazılarının bu suikast ile ilişkili olmaları mümkündür.
  4. Babasından sonra Beşşâr'ın durumu, 'AbdunNâsır'dan sonra es-Sâdât'ın durumuna benzemektedir. Nitekim es-Sâdât'ın tahtını da bu güç odakları devirmek üzereydi. Amerika ise, işlerin dizginini elinden kaçırabileceği korkusuyla onu kendisinden daha güçlü biri ile değiştirip yerinden etmek istiyordu. Fakat o, iyi tasarlanmış bir manevra ile güç odaklarını dağıtmaya muktedir oldu ve Amerika'ya onun asıl güçlü adamının kendisi olduğunu gösterdi. Böylelikle Amerika'nın güvenini ve desteğini kazanıp koltuğunu korudu.
- İşte Beşşâr şimdi böyle bir sınavın içindedir. Şayet o, güç odaklarını, özellikle el-Harirî suikastiyle ilişkisi olduğu görülenleri dağıtmayı başarır, bunu gerçekten yapabilirse, Amerika'nın güvenini kazanıp koltuğunu korumuş olacaktır. İşte Mehlis'in raporu ona bu fırsatı vermektedir. Belki de bu, -aile dostu- Patrik Seel'in 28.10.2005'te el-Hayat Gazetesinde yayınlanan makâlesinde şöyle diyerek işâret ettiği şeydir: "Mehlis'in raporu, karşıt güç odaklarına karşı otoritesini kanıtlaması ve kendisinin fiilî lider olduğunu göstermesi için Beşşâr'a altın bir fırsat sunmuştur." Nitekim Beşşâr'ın, başkent girişlerini kontrol altında tutan askerî varlığın [4. Alay Komutanlığı'nın] lideri olan kardeşi Mâhir, bu güç odaklarından biridir. Yine Askerî İstihbârat'ın başkanı olan kayın birâderi Âsîf Şevket de öyledir. Hâfız Esed dönemindeki kimi benzerliklere de dikkat çeken Patrik Seel, söz konusu makâlesinde şöyle demektedir: "Kardeşler arasında bir cepheleşme çıkarsa bu, 1984'te Hâfız Esed ile o zaman güçlü bir askerî varlığın [Saray Savunma Komutanlığı'nın] lideri olan öz kardeşi Rıfât arasında meydana gelen hâdisenin bir tekrarı olacaktır."
5. Amerika, Suriye'ye ve Lübnan'a direklerini çakmaya çalışmaktadır. Aslolanın Suriye olduğunu ve Suriye'de güçlü bir nüfuza sahip olmakla Lübnan'da da güçlü bir nüfuza sahip olacağını idrâk etmektedir. Yine Avrupa'nın, "Fransa ile İngiltere"nin, Suriye'deki bazı güç odakları ile köprü kurmaya çalıştığının da farkındadır. Bunun içindir ki Beşşâr'ın yerini alabilecek, ondan daha güçlü olabilecek, Suriye'de Amerikan nüfuzunu koruyabilecek ve Avrupa nüfuzunun herhangi bir şekilde sızmasını engelleyebilecek birilerini araştırmaktadır. Bu durum, güç odaklarının dağıtılamaması halinde ve böyle biri bulununcaya kadar geçerli olacaktır. Öte yandan Beşşâr'ı da 1636 sayılı kararı, kendi konumunu güçlendirecek ve muhalifleri ile bu güç odaklarını zayıflatacak şekilde nasıl kullanabileceği noktasında sıkıca yönlendirmeye uğraşacaktır. Bu konuda vekâleti de kadîm uşağı olan "Misyonların adamı" Mısır yöneticisine vermiştir. İşte Mubârak'ın 28.10.2005'teki Suriye ziyâreti bu minvâldedir. Nitekim kapalı

kapılar ardında başbaşa yaptıkları uzun bir görüşmeden sonra gittiği gün geri dönmüştür. 27.10.2005'te bir telefon görüşmesi yapmışlardı. Dolayısıyla Suriye Devlet Başkanı'nın, Mubârak'ın Suriye'den ayrılmasından hemen sonra Adlî Tahkîk Komitesi'ni oluşturması bir tesâdüf değildir.

6. Fransa ve İngiltere ile Lübnan'daki ve bölgedeki tâbilerine gelince; onlar bunun tersine gitmektedirler. Nitekim el-Harirî suikastinden sonra ortaya çıkan bu fırsatı kaçırmak istememektedirler. Bilakis bununla zincirin sonuna ulaşmaya çalışmaktadırlar ki uzun bir aradan sonra Suriye'ye ve Lübnan'a nüfuzlarını yeniden döndürebilsinler. Her iki devlet de, özellikle et-Tâif Anlaşması'ndan el-Harirî suikastine kadar Amerika'nın kendilerini uzun süredir gerçekleşmesi hasretiyle yanıp tutuştuğu bölgeye yönelik kadim rüyalarını gerçekleştirmenin peşindedir.
7. İşte bundan dolayı Amerika ile Avrupa'nın Suriye ve Lübnan üzerindeki çatışmaları hakikî bir çatışmadır. Çünkü siyâsî ve maddî çıkarları bunu gerektirmektedir. Karar tasarılarında ve siyâsî çalışmalarda yüzeysel olarak bir uyum içerisinde görünüyör olmaları, yalnızca -Avrupa'nın Lübnan üzerinden Amerika'yı sıkıştırması itibariyle- Suriye ile Lübnan'daki şartların gerektirdiği siyâsî manevralar kapsamında olmasından ötürüdür. Nitekim kimse bu işleri tek başına yürütememektedir. Dolayısıyla Amerikan sefirinin gayretlerinde ve Fransız sefirinin özellikle Lübnan'daki gayretlerinde sergilendiği gibi, her ne kadar kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için ellerinden geleni ardlarına koymuyorsalar da, icâbında bu kararların hazırlanmasında birlikte olmak zorunda da kalmaktadırlar.

Soru 3: *Amerikan Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice 13-14.10.2005 günlerinde Orta Asya'yı ziyâret edip oradaki ülkelerin devlet başkanları ile birlikte ziyâretinin son günü olan 15.10.2005 günü de Rusya Devlet Başkanı Putin ile görüştü. Fakat bu ziyâretten sonra yapılan açıklamaları izleyenler, sanki Amerika'nın bu turunun eski Sovyet Cumhuriyetleri'nin çoğunda başarısızlık ile sonuçlandığını algılamaktadırlar. Peki bu, Gürcistan ve Ukrayna'yı kaybetmesinden sonra elinden kaçırdığı inisiyatif dizginlerini Rusya'nın yeniden eline geçirdiği anlamına gelir mi?*

Cevap: Bağımsız Devletler Topluluğu'ndaki yani Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra kurulan -ki bunlar Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya (Belarus), Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Rusya, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna ve Özbekistan'dır ve ayrıca Sovyetler Birliği'nden daha önce ayrılan üç Baltık ülkesi: Estonya, Letonya ve Litvanya- eski Sovyet Cumhuriyetleri'ndeki Amerikan çıkarları, Birliğin dağılmasından bir süre sonra, özellikle de 03.01.1992'de Amerikan Kongresi tarafından kabul edilen Özgürlükleri Destekleme Yasası denilen şeyden sonra başladı. Mezkur yasada iki önemli husus vurgulanıyordu:

Birincisi; Bu ülkelerde -içlerine nüfuz etmenin bir aracı olarak- "özgürlüklerin ve demokrasinin" yayılmasını desteklemek ve onların piyasalarını Amerikan şirketlerine açmaktır. **İkincisi** de Hazar Denizi ile Karadeniz'deki muazzam enerji rezervlerine tahakküm etmeye ve nakil hatlarını kontrol etmeye yönelik Amerikan hırsı idi. Odak noktası ise diğerlerinden ziyâde tamamen Orta Asya Cumhuriyetleri idi. Clinton Yönetimi boyunca bu yasanın işleyişi yavaşladığı halde, yasanın somut sonuçları Bush Yönetimi boyunca, özellikle de 2004'te ikinci iktidar döneminin başlamasıyla birlikte kendini göstermeye başladı. Bu dönemde Bush, Dışişleri Bakanlığı'na Rusya işleri uzmanı Rice'ı tâyin etti. Onun yanı sıra yardımcılığına Robert Zoollük'i, onun yardımcılığına da Nicholas Berns'ü tâyin etti ki bunlar da Rusya işleri uzmanıdır. Bunun ilk sonuçları ise önce Gürcistan, sonra Ukrayna'da yaşanan Renk Devrimleri denilen şey idi.

Amerika'nın özellikle 11 Eylül 2001 olaylarını istismâr ederek Özbekistan ve Kırgızistan gibi bazı Orta Asya ülkelerinde kendi askerî üslerini kurmaya yönelik iştâhını kabartmasına benzer bir şekilde, bu iki devrim de Rusya'nın kapısını şiddetle vurmaya yönelik Amerika'nın iştâhını kabarttı. Fakat Rusya bu Renk Devrimleri Oyunu'nu gördü ve Kırgızistan'da Amerika'nın önünü keserek gidişâtı dizginlemede başarılı oldu. Sonra da Özbekistan, Tacikistan, Kazakistan ve Türkmenistan devlet başkanlarının korkularını şiddetlendirmeye başladı. Onları, özgürlükleri ve demokrasi destekleme biçimindeki Amerikan sloganlarının, -Gürcistan ve Ukrayna'da yaşanan renk devrimlerine benzer şekilde- kendilerini iktidardan devirmek ve yerlerine başkalarını getirmek anlamına geldiğini söyleyerek korkuttu. Bunun yanında Rusya, Andican olayları sırasında Özbekistan'da Kerimov'a yardım etti ve Andican olaylarının araştırılması için bir soruşturma komitesi talep eden Amerika ile Avrupa Birliği'ne karşı onu destekledi. Ardından Rusya ile Özbekistan, 23.09.2005 tarihinde ilk kez ortak askerî tatbikatlar yaptılar. Tüm bunlar Rusya için güçlü bir temel oluştururken, Amerika'nın bu ülkelere giden yolu üzerine dizilen engeller ve dikenler haline geldi.

Özellikle de bazı ekonomik ilişkiler ile petrol ve doğalgaz işbirlikleri konusunda, Sovyetler Birliği günlerinden beri Rusya ile bu cumhuriyetler arasında bağlantılar henüz kopmadı.

Bunun sonucunda Temmuz 2005'te Özbekistan Amerika'dan ülkesindeki askerî üssünü çekmesini istedi ve ona bunun için altı aylık bir zaman limiti koydu. Ayrıca 1995'te kurulan Amerikan Internews Ajansı'nın bürosunu da kapatmaya karar verdi. Sonra Eylül ayında Tacikistan, Amerikalıların ülkesinde bir üs kurmalarına izin vermeyeceğini duyurdu ki bu, Amerika'nın Özbekistan'daki üssünü Tacikistan'a kaydırmaya niyetlendiğine ilişkin yayılan haberlere bir yanıt niteliğinde idi. Bunun hemen ardından Tacikistan, Rusya'nın Doşmi'de 6.000 asker konuşlandıracağı yeni bir üs kurmasına izin vereceğini duyurdu. Bu da Rusya'yı daha önce hiç olmadığı kadar cesâretlendirdi ve bu defa Rus yetkililerden Orta Asya'daki Amerikan üsleri hakkında ve bölgedeki varlığına artık bir son verilmesi gerektiğine ilişkin açıklamalar işitilmeye başlandı. Nitekim Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un 17.10.2005'teki açıklaması böyledi. Bundan sonra 26.10.2005'te Moskova'da toplanan Şangay Örgütü'nün raporları ortalıkta dolaşmaya başladı. Buna göre, bölgedeki Amerikan üslerinin varlığı üzerinde büyük bir etkisi olacak şekilde bir askerî ittifak kurmayı tartışmışlardı.

Tüm bunlar Amerika'yı, Birliğin dağılmasında sonra Orta Asya'da kazandığı birikimler bakımından korkuttu. Bunun üzerine birçok yönden harâretli bir faaliyete girişti. Rice'ın 13.10.2005'te Kazakistan'a, oradan Tacikistan ve Kırgızistan'a, 15.10.2005'te Rusya'ya geçerek tamamladığı turu, yeni bir üslup idi. Nitekim bir taraftan Gürcistan ve Ukrayna devrimlerinde olduğu gibi, muhâlif güçlerin oluşumunu kaynatmaya çalışırken, diğer taraftan bu ülkelerin devlet başkanlarına yakınlaşıp kendisi hakkındaki kuşkularını gidermeye uğraşıyordu. Yani açıklamalarında "karıştırmaya" başlıyordu. Bir yandan bu ülkelerin devlet başkanları ile ilişkilerinden bahsedip aralarındaki çıkarları gerçekleştirmeye yönelik açıklamalar yapıyor, öte yandan demokrasi ve özgürlük sloganları saçıyordu. O kadar ki muhâlefet onu, demokratik değişimin yerine devlet başkanlarıyla arasındaki çıkarları koymakla suçluyor, örnek olarak da yönetimler anlaşılmış Amerikan yatırımlarının boyutlarından dem vuruyordu. Fakat Rice bunu görmezden geliyordu. Bir taraftan böyledir. Diğer taraftan ise şöyledir: Muhakkak ki Amerika, Hazar Denizi ile Karadeniz bölgelerinde ittifaklar kurulmasına önem vermektedir. Rusya ve İran dışında bu iki denize komşu olan ülkelerin -ki bunlar Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Kazakistan, Moldova, Romanya, Türkiye, Türkmenistan ve Ukrayna'dır- çalışmalarını desteklemektedir. Bundan kastı ise bu ittifaklar sayesinde eski ve yeni istinad noktaları oluşturmaktır ki elinden çıkabilecek herhangi bir Orta Asya devletine yeniden sızabileceğine güvenebilsin.

Hulâsası şu ki Rusya ile Amerika, Orta Asya'da sıcak bir çatışma içerisindedir. Her ikisi de orada birtakım desteklere ve çıkarlara sahiptir. Fakat her ikisi de -şimdiye kadar- bölgedeki tüm ipleri eline geçirebilmiş değildir. Rice'ın bu turu, iki devlet arasındaki bu çekişmeli halat çekme yarışının hamlelerinden biridir. Görünen o ki Rice bu hamle ile Rusya'nın hesaplarını yeniden gözden geçirmesine yol açacak baskıcı bir hareket oluşturmuştur. İşte bu nedenle, Amerikan Başkanı'nın Ulusal Güvenlik İşleri'nden sorumlu yardımcısı Steven Harely, 24.10.2005'te Moskova'yı ziyâreti sırasında Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, ülkesi ile Birleşik Devletler'in, eski Sovyet Cumhuriyetleri'nin durumu hakkında görüş alışverişini canlandırmayı kararlaştırdıklarını açıklamıştır. Bu da dizginlerin, bu iki devlet arasında halen çekiştirilmeye devam ettiği ve tümüyle birinin elinden diğerin eline geçmediği anlamına gelmektedir.

Soru 4: *Avrupa Birliği'nin 25 lideri, 27.10.2005'te Londra'da bir araya geldi. Fakat o günün arifesinde, herhangi önemli bir duyuru yapmaksızın zirvelerini sona erdirdiler. Peki bu, Avrupa Birliği'nin dağılma yolunda olduğu anlamına gelir mi?*

Cevap: Avrupa Birliği'ne şiddetle etki eden iki mesele vardır:

1. Kavimler (Milliyetler)
2. Amerika'nın komploları

Birincisine gelince; Muhakkak ki kavimlerin çekişmesi, insanoğlu nezdinde içgüdüsel bir tezâhürdür. Dolayısıyla mahluk kendi kavmine meyilli olur ve başkalarına karşı kendi kavminin yanında yer alır. Bu içgüdüsel tezâhürün İslam'dan başka hiçbir çözümü yoktur. Zira İslam, Allah (')nın Âlemlere Rahmet olarak inzâl ettiği tek hak dîndir. İslam içerisinde Allah (')nın şöyle buyurduğu dîndir

Allah katında en üstün olanlarınız, en takvâli olanlarınızdır. [el-Hucûrât 13] ve Rasulullah (')in şöyle buyurduğu dîndir: «
» *Arabın Aceme (Arap olmayana) takvâdan başka üstünlüğü yoktur!*

Halkları ve kabileleri tanzîm edip İslam potasında eriten şey işte budur! Dolayısıyla bu problem İslam'dan başkasıyla çözülmemiştir ve çözülmeyecektir. Nitekim bu, Sovyetler Birliği'nin zayıf noktası iken, Avrupa Birliği'nin de zayıf noktasıdır. Buna göre Avrupa Birliği'ndeki ülkelerin çıkarları, kendi siyâsî çalışmalarına ve dolayısıyla Birliğin siyâsî çalışmasına tahakküm etmektedir. Bu bakımdan bir tarım ülkesi olan Fransa'nın çıkarları, tarım ülkesi olmayan İngiltere'nin çıkarlarından farklıdır... hakezâ.

İkincisine gelince; Muhakkak ki Amerika, bazı ülkelerle, özellikle Haziran 2004'te Birliğe katılan on ülke ile özel ilişkiler kurarak Avrupa Birliği devletlerine sızmayı başarmıştır. Bunların çoğu, Amerika için nüfuz bölgeleridir. Nitekim 19.04.2003'te yaptığı açıklamada Avrupa Komisyonu'nun eski başkanı Romano Prodi şöyle diyordu: *"Avrupa Birliği'nin bazı yeni üyeleri, güvenlik meselelerine ilişkin olarak Birleşik Devletler ile sıkı ilişkiler içerisinde."* Dolayısıyla Birleşik Devletler onların hallerine ve hareketlerine etki etmektedir. Bu bakımdan Avrupa Birliği'nin liderleri toplandıkları zaman [ki bunun vakti daha önceden, özellikle Birliğin 2007-2013 yılları arası bütçesi konusu hakkında düzenledikleri Haziran 2005 Zirve Toplantısı sırasında kararlaştırılmıştı] önceki zirvede halledilemeyen problem, çözümsüz kalmaya devam etti. Şöyle ki: İngiltere, tarım teşviklerini veya herhangi bir destek türünü reddetti ve ticâret özgürlüğü istedi. Bu hususta Danimarka, Polonya ve diğerleri onu destekledi. Fakat Fransa, çiftçilerine olumsuz etki edeceği endişesiyle tarım ürünlerine verilen teşviklerin ve diğer desteklerin korunmasında ısrar etti ve açık ticâret özgürlüğünü reddetti. Onu da bu hususta Almanya'nın Schröder'i destekledi.

Amerika, bu toplantının görünmez katılımcısı idi. Nitekim o, herhangi bir tarım teşvikini reddediyor, teşviklerin kaldırılması konusunu tartışarak Avrupa Birliği komiseri Peter Mendelson'u ikna ediyordu. Bunun üzerine Fransa, Avrupalı çiftçileri düşük ücretli devletlerarası rekâbete karşı destekleyen ödemeleri azaltacak herhangi bir öneride bulunmaması için mezkur komiseri uyardı. [Ne var ki Avrupalı komiser, 29.10.2005'te düzenlenen Londra Zirvesi'nden iki gün sonra, söz konusu ödemeleri kademeli olarak azaltan ve diğer ülkelerden yapılan zirâî ithâlat için %35 ila %60 arasında vergi indirimleri öngören bir öneri sundu. Fakat Amerika %55 ila %90 arasında bir indirimden aşağısına râzı değildi.] Diğer taraftan serbest ticâreti savunanlar, korumacılık politikasıyla mücâdeleyi üzerlerine aldılar. Danimarka Başbakanı Rasmussen şöyle diyordu: *"Avrupa açık ekonomiye ve rekâbete yapışmak ve korumacılığı reddetmek zorundadır."* Ve şöyle ekliyordu: *"[Haziran'daki çekişmeleri kastederek] Son zirve, siyâsî bir felâketti. Artık daha iyi bir atmosfer oluşturmamız."* Blair ise *"Avrupa Birliği'nin kaynaklarını harcamak için daha mâkul bir yol"*a çağrıda bulunarak, tarım ürünlerine yönelik teşviklerden uzaklaştıracak şekilde Avrupa Birliği'nin önceliklerini düzenleyen bir anlaşmaya varmanın peşine düştü. Oysa Fransız Devlet Başkanı, Fransız işçileri için daha fazla koruma talep ediyor, 2013'ten önce diğer maksatlar ve -İngiltere'nin istediği gibi- değişiklikler çerçevesinde yönlendirerek çiftçileri desteklemeye mahsus kaynakların aktarılmasını tartışmayı reddediyordu. Eski Alman Şansölyesi Schröder ise şöyle diyordu: *"İngiliz-tipi serbest ekonomi sistemi, tüm Avrupa ülkeleri için bir model temsil etmemektedir."* İşte böylece toplantı aslında hezîmetini beraberinde taşıyordu. Temel problem, Birlik üyeleri arasında tartışılmaya devam ediliyordu. Öyle ki iki kısma ayrılıyorlar ve üçüncü kısım sessiz kalıyordu. Bu nedenle Avrupa Birliği'nin ekonomi analistlerinden biri durumu şöyle tanımlıyordu: *"Liderler, bu zirveyi düzenlemek için pek de formda değillerdi."* Bu, doğru bir tanımlamadır. Hatta bazı gazeteler, Fransız Devlet Başkanı Chirac'ın isteği üzerine zirve toplantısının bir gün ile sınırlandırılmasından bahsettiler.

Milliyetler var olduğu sürece ve Amerika'nın Avrupa'daki müdâhaleleri ve komploları devam ettiği sürece her hâlükârda böylesi anlaşmazlıklar Avrupa Birliği koridorlarında yankılanacaktır. Hatta Avrupa Birliği mevcut hâline gelmeden önce de böyleydi, bundan sonra da böyle olacaktır. Nitekim Amerika'nın [eski ünlü Fransız Devlet Başkanı] De Gaulle'ün devrilmesindeki müdâhalesi ve Almanya'da Schröder'e karşı kurduğu komplolar hissedilen şeylerdi. Hatta 18.11.2005 günü uydu kanallarından biri, Paris banliyölerindeki olaylarda Amerikan parmağı olduğuna işâret eden Rus politikacı Jrinovski'nin bir açıklamasını yayınladı. Avrupa Birliği'nin dağılmasına gelince; böyle bir durum yakın bir gelecekte pek muhtemel değildir. Zîra Birliğin siyâsî, ekonomik ve nakdî kurumları oluşturulmuştur. Fakat şunu diyebiliriz: Birliğin, ortak bir karar ile siyâsî bir bütünlüğe ulaşması ve devletlerarası etkiye sahip olması, bir tartışma konusu olarak kalacak, daha önce belirtilen iki meseleye göre şiddetli çekişmeler yaşanacaktır.

H. 07 Şevvâl 1426
M. 09 Kasım 2005